

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъэзет

Адыгеим и Лышъхъэ шIухъафтынхэр аритыжъыгъэх

Урысые печатым и Мафэ республикэм и Правительствэ зычээт унэм журналистикэм ыльэнныкъокэ Адыгеим и Лышъхъэ ишIухъафтынхэр зыфагъэшъошагъэхэм щаратыжыгъэх, почтэм, хаутырэ, телевизионнэ къэбарлыгъээс амалхэм ялъыклохэр зыхэлэжъэгъэ Ӏенэ хъурайи щызэхащагь. Адыгеим и Лышъхъэу Къумпыл Мурат зэлукээр зэрищаагь.

Ioftkhabzэм хэлэжъагъэх АР-м и Лышъхъэрэ АР-м иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ишацэ Владимир Свеженецэр ашт игуадзэй Къонэ Заурэрэ, АР-м финанссхэмкэ иминистрэй Виктор Орловыр, АР-м лъякъя Ioftkhэмкэ, лъякъя къэралхэм арьс тильепкъэгъу-хэм адьиряэ зэпхыныгъэхэмкэ юки къэбар жыгъэм иамалхэмкэ и Комитет итхаматэй Шхъэлэхъо Аскэр, Урысыем ипочти, федеральнэ, республике,

муниципальне къэбарлыгъээс амалхэм ялъыклохэр.

Джаш фэдэу зэлукээм хэлэжъагь Урысыем Ioftkhэмкэ и Лыхъужъеу, Адыгеим итхаматэй, АР-м иллтературнэ-художественнэ, икълэццыклю журналхэм яредакции иредактор шхъаалеу, общественне Ioftkhэм Mэшбашэ Исхъакь.

Зэлукээм хэлажъэхэрэм шу-фэс къарихи, Адыгеим и Лышъхъэ республиком ижурналистхэм

урысые печатым и Мафэкэ къафэгушуагь. АР-м ипащэ зэрхижъунэфыкыгъэмкэ, къэбар жыгъэм икъэралыгъо амалхэм хабзэмрэ обществэмрэ нахь зэралхых, обществэм хэль зэгурьоныгъэр нахь агъыпите.

«Пандемилем ильэхъан Iэпэ-Иэсэнгъэшхо зэрэшүхэлэлүр икъоу къэжъугъэлэгъуагь, охътэ къэкъым къыкъоц узым икъэбар цыфхэм альжъуагь-Иэсэн шуульэкъыгь. Корона-вирусым ебэнэжыгъэнэмыкэ

къэбарэу ящыкъагъэр псынкэу цыфхэм алэкіэжъуагъахъэштигь. Гээрекло имээз кызэрэмыкъохэмти цыыхъэ кыншүүтельгэгь. Блэкыгъэ ильэсир псынкъагъэп — Адыгэ Республикэр ильэс 100 зэрэххүрэх хэдгэунэфыкыгь. Юбилей Ioftkhэмкэ зэкээгъэлтигъэу хаутырэ, электрон тедзэгъухэмкэ, телевидениемкэ, социалнэ хытыу-хэмкэ къагъэлэгъуагъэх», — къыуагь Къумпыл Мурат.

АР-м и Лышъхъэ зэрэхигъэу-нэфыкыгъэмкэ, республике къэбарлыгъээс амалхэм хэгъэгум санкцие кызырыашылэгъэ лъэхъаным Адыгеим изигъо Ioftkhэм ялъыклохэр, мобилизацием кыхиубытагъэхэмрэ ахэм янагьохэмрэ Iэпилэгъу зэрафэхуухэрэр лъэныкю постэури кынэлэниу-бытэу кырагъэлэгъуагь.

Къэбар нэпцхэм ягъогупэ пыбзыкыгъэнэмыкэ, медиаформатыкъэхэр кызфэгъэфедэгъэнхэмкэ, республике иполитическэ, иобщественэ, икультурэ хуугъэ-шагъэхэм яхылэгъэ къэбархэр икъоу альгээсэгъэнхэмкэ Адыгеим ижурналистхэм Ioftkhэм зэршлэгъэр шхъафэу зэлукээм щыхагъэунэфыкыгь.

Къумпыл Мурат зэлукээм кынэрэшиуагъэмкэ, муниципальне къэбарлыгъээс амалхэм ялъыклохэм къэлэтигъэнэмыкэ пшъерильэу афишыгъэр къалхэмэрэ районхэмрэ ялацэхэм гъэрекло агэцэлагь. Джаш фэдэу мы ильэсийм кыншэгъэжъагъэу республике гъэзэтхэу «Адыгэ макъэмрэ» «Советскэ Адыгеимрэ» яредакциихэм ялъыклохэм ялэжээпкэ фонд къыкъехъошт. Ахэр мылъукыгы техникэгы нахьшоу зэтэгээпсхэгъэнхэм пае сомэ миллиони 2,5-рэ къафатуущыгь. Мы охтэ багъэм ахэм автотранспорткэ къафацэфыгь. Мынкээлэ къэлэ телевидениери агээкээжьыгь.

Республиком и Лышъхъэ ишIухъафтын икъыдэхынкэ зэнэкъохум шатекуагъэхэм къатагушигъээ, Къумпыл Мурат зэнэкъохум хэлэжъэгъэ постэуми тхъашуугъэпсэу ариуагь. Республиком ижурналистхэм ялэпээсэнэгъэ зыкъынэриэтигъэр, ахэр ялоф нахь зэрэгүхэрэр зэлукээм кыншагъэштигъ.

(Икъух я 2-рэ нэклуб. ит).

Адыгейм и Лышхъэ шүхъафтынхэр аритыжьыгъэх

(Иккүх).

Зэнэкьюум икхууххэм атэ-
тэу мыгъэ АР-м и Лышхъэ
ишхъафтын фагъешьошагъ
Къэралыгъо телерадиокомпани-
еу «Адыгейм» иавтор куп (жур-
налистэу Къудаикъо Алый, ре-
жиссерхэй Оксана Ступкинамрэ
Емкүлж Анзоррэ, видеонже-
нерэу Ольга Ефимовам) Адыгэ
Республикэм ия 100-рэ ильэс
фэгъэхьыгъэ фильмуу «Станов-
ление» зыфиорэр зэрэгжэу-
цугъэм фэши. Гъэзетхэмкэ
шүхъафтынр кыфагъешьошагъ
«Майкопские новости» иредак-
тор шүхъаэу Мария Куренинам
истатья «Мирные. Из Мариуполя с любовью» зыфиорэм
пае.

Къумпыл Мурат кызызэрэхи-
гъэшьигъэмкэ, юфшэгъитури
зигъю юфыгъохэм афэгъехы-
хен.

Гъэзетхэм, журналахэм зэра-
клатхэхэрэм, почтэхэм гъэзет-
хэр, журналахэр, письмэхэр
нахьшюоу цыифхэм алэхъагъэ-
ханхэм, журналист юфшагъэ-
хэм ягугъунхэм, республикэм

и социальнэ-экономикэ юфхэм
язытэ лъэныкъо постэури кыы-
дальтиээ къэгъельгъохъэм
япхыгъэ юфыгъохэм шүхъафту
атегушыгъэх.

Къумпыл Мурат журналист-
хэм къяджагъ обществэр зыфен-
къохэм нахь лъэшэу анаэ
атырагъетынэу, мэкъу-мэцым
шылажэхэрэм, къоджэ интел-
лигентицем илыхъохэм, рабочэ
сэнхэхатхэм арылажжэхэрэм
юфшэн нахь игъеклотовгъэу
къагъельгъонэу.

Адыгейм и Лышхъэ респуб-
ликэм ыцэ чыжъэу зыгъэхэрэ
товархэм ягъэхъын журналист-
хэм нахь лъэшэу анаэ тараагъ-
тыним, хуягъэ-шагъэхэр нахь
икьюо зэхафынхэм мэхъаншхо
зэрялэр къыхигъещыгъ.

**АР-м и Лышхъэ
ипресс-кулыкуу**

Адыгэкаалэ ипащэ иэнатэ юкъыжьы

Адыгейм иятонэрэ къалэу
Адыгэкаалэ ипащэу Лышхээ
Махъмудэ нэмыкъ юфшаплэ
зэрэхъэрэм кыхъекъеу къалэм
иактив зэфэхьысийж зэлукъе
джырэблагъэ дырилагъ.

— Мэфэ заулэкэ сицьыгъэ
чыпэ гъэнэфагъэ
шизыубытыгъэ юфшэнэ
сыухьшт. Муниципальнэ об-
разованиеу «Адыгэкаалэ»
ипэцэ иэнатэ а чэзыур епхы-
гъагъ. Ар юфшэн къинигъ,
ау гъэшэгъонэу щытыгъ.
Сыкызеплэхъыжьээ къэ-
сон сльэкъишт итхъуягъэр
зэкэ икъоу джырэкэ гъэ-
цэхъагъэ зэрэмыхъугъэр. Ау

**сицьыгушхон сльэкъишт
гъэхъагъэхэри зэрэшыгъэхэм
сэгъэгушо,** — къыхигъещыгъ
Лышхээ Махъмуд.

Ильэси 5-м къыкъоц юфх
ышагъэм икхууххэр зэфихы-
сыжхээ, Лышхээ Махъмуд
къыуагъ къалэм ихэхъонигъэ-
кэ проект постэуми язэшо-
хынкэ. Адыгейм и Лышхъэу
Къумпыл Мурат ишугъэ кы-
зэраригъэхъэм пае зэрэфэ-
разэр. Рахъуягъэхэм язы-
лахьшюо непи зэшугахы, къэлэ
юфыгъуабэм язэшохынкэ
Лышхъэу юфшагъэхъэм
язэшохынкэ. Аныгъэхъ
зэрэдхъуущтим сицьхэ тель,
— къыхигъещыгъ Лышхээ Махъ-
муд.

гъухэм, ичыпэгъухэм юфшоу
къыратыгъэр ары.

— Адыгэкаалэ юфхэр нахь
дэгъу хуягъээ зэрэлхыкотэ-
щым сехъирэхъышэрэп, сида
помэ къалэм итарихъ къа-
уягъумээ, джыри нахь хэхъо-
нигъэ аш рагъэшынхэм фэхъа-
зыр цыифхэр мыш щэпсэх.
Тикъалэ щынэгъончэу, зэтэ-
гээгъэхъагъэу, щыпсэхъэрэм-
кэ хъакъэу къакъохэрэмкэ
гүйтэйпэу хуунэу сирай.
Тапэки бэ джыри зэшохы-
пэн фэау юфшээр. Зэкэ къы-
зэрэдхъуущтим сицьхэ тель,
— къыхигъещыгъ Лышхээ Махъ-
муд.

Игуапэу хэлэжъагъ

Урысые Федерацаем и Федеральнэ Зэлукъэ и Къэралыгъо Думэ
идепутатэу, «Единэ Россиен» ифракции хэтэу Хъасанэкъо Мурат
урысые юфхъабзэу «Елка желаний» зыфиорэм хэлэжъагъ.

Аш елкэм къыпихыгъэ джэ-
гуалайхэм селоу Красногвардей-
скэм щыщэу ильэс 12 зыныбжь
Роман Власовыи иштоигъонигъэ
зитетхэгъэ тхялэр ильигъ.

Роман футболыкэ сектием
хэт. Аш къыхэкъеу вратарь йалъэ
къыкъэлъягъагъ. Роман зы-
къэхъопсырэр аш юкъигъэхъагъ,
футбол зэршэшт югъаори
шүхъафтынэу ритигъ. Хэт ышэ-
ра, къалэм гъэхъэгъэшхохэр
футболыи щишиынхэки пшэнэп.

Аш ышыпхъу нахьыкъи
шүхъафтынчъеу къэнагъэп.
М. Хъасанэкъом джэгольх
шъабэрэ юшы-гушуухъэрэм аш
ритигъ.

— Тихэгъэгъу и Прези-
дент къэцакло зыфхъу-
гъэ юфхъабзэу «Елка
желаний» зыфиорэм
иззэхшэн хэбээшиу хуу-
гъэ. Сэри сигуапэу аш
сихэлэжъагъ, къэлэцы-
клюхэр зыкъэхъо-
нисыхъэрэм ашыцхэр аф-
зэгъэцкэн амал сиагъ,
— къылуагъ Хъасанэкъо
Мурат.

Щылэ мазэм и 15-р — Урысые Федерацаем и Следственнэ комитет и Маф

**Следственнэ комитетын иофишихэу ыкъи
иветеранхэу лъытэнэгъэ зыфэтшыхэрэр!**

Урысые Федерацаем и Следственнэ комитет зыщызэх-
шэгъэ Мафэм фэш гуфэбэнгъэ хэлъэу тышьуфэгушо!

Пшьэдэкыжь зыхэль кулыкуу пшьэрэхъэр айэцаклэхэ-
зэ, комитетын иофишихэзэм цыифын ишхъафитынгъэрэ
ифитынгъэхэмрэ къаухумэх, хэбзэгъяуцгъэу юлъэр, ти-
республике ишынгъончагъэ укууагъэ мыхъунхэм анаэ
тырагъеты, аш хэхъоныгъэ ышынымкэ амалэу юлъэр
къаьгъэгъунэх.

Шыуикъулыкуу пшьэрэхъэр хыльэхэр дэгъо жуугъэцаклэхэ-
зэ, блэнагъэ шьухэльэу, шыуикъызэкъэмкэу къышуутефэрэр
зэкэ шьошлэ. Анах чыпэ зэжъу шьуифагъэм, къуайны-
гъэ къызхэшьогъафэ, шынэгъэу шьуйилэхэри дэгъо шьогъэ-
федэх.

Шыуимэфэкл ёхуулэу зэкэми тышьуфэльоо псауныгъэ
пытэ, юлъэрэшшу шьуйилэнэу, Адыгеймрэ Урысыемрэ яфедэ
зыхэль юфшэнэхм гъэхъагъэхэр юшьуушынхэу!

**Адыгэ Республикэм и Лышхъэу, Урысые
политически партиеу «Единэ Россиен» и Адыгэ
шольыр къутамэ и Секретарэу Къумпыл Мурат
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхаматэу Владимир НАРОЖНЭР**

Къэлэгъэдже- гъесаклом и Ильэс фэхъазырых

Къэлэгъэдже-гъесаклом и Ильэсэу 2023-р
агъэнэфагъ.

Аш фэдэ унашьом Урысыем и Президентэу Владимир Путинир
къэтхэжьигъ. Гъесэнгъэмкэ министрэу Сергей Кравцовыи
къызэрэхъэшьгъэмкэ, мы ильэсэм къэлэгъэджехэм афэгъэ-
хылыгъ юфхъабзэбэх рахъуягъ.

Адыгейм аш фэдэ юфыгъо юшызрахъащхэр зыфэдэхэр айэ-
нэфэгъахэх: гъэцэкъэко комитет зэхажагъ, аш тхаматагъор
щызэрхъ АР-м и Премьер-министрэ ишшэрэхъэр зыгъэцкэлэ
Къэрэшэ Аңзаур. Къэлэгъаджэмэ, къэлэпүмэ, гъесакломэ юлъэ-
гээгъэ, сэнхъятаэу зэрэлажжэхэрэм уасэу илэм языкъеэгъэ-
тэти аш юфхъабзэу зэхажэхъэр зыфэорышэхъэр. Мы юф-
шэнэхм къэлэгъаджэмэх ялээгэсэнгъэ изыкъеэгъэтийн дэлэжъэрэ
Гупчэу Адыгейм итим икъулыкушэхэр хагъэлэжъэштых.

Къэралыгъо щытхъу- цэр къалэжъыгъ

**УФ-м культурэмкэ и Министерстве
иунашьокле «Лъэпкъ творчествэм изаслученне
куп» зыфиорэ щытхъуцэр кыфагъэшьошагъ
фольклорн-этнографическэ купэу
«Ащэмэзим».**

Аш фэгъэхьыгъэ унашьо юлэ мазэм и 10-м 2023-рэ ильэсэм
къыдэхъигъигъ.

Купым ихудожественнэ пащэр — АР-м культурэмкэ изаслученне
иунашьо юфыгъэ, педагогикэ шынэгъэхэмкэ кандидатэу Бастэ
Асиет.

«Ащэмэзим» 2005-рэ ильэсэм зэхажэгъагъ. 2012-рэм культурэм
имуниципальнэ учреждениеу творческэ зэхэт купэу «Ошь-
дадэм» аш хэхъагъ, зэнэкьюу, фестиваль зэфэшхъафхэм яд-
пломхэр пчагъэрэ къыдихъигъэх.

«Лъэпкъ творчествэм изаслученне коллектив» зыфиорэ щыт-
хъуцэр куп 46-мэ икыгъэ ильэсэм къафагъэшьошагъ. Аш къэ-
лэлхэу хъэралыгъом ишшэлэ 60-мэ якупхэм УФ-м культурэм-
кэ и Министерстве 2022-рэ ильэсэм зыфагъэзгъагъ.

Щытхъуцэр «Ащэмэзим» иартистхэм, ихудожественнэ
пащэр Бастэ Асиети тигуапэу тафэгушо!

Гъэзетеджэхэм зы

гъогу адьтетхэу

Хэутынным пылхэм, ащ ильэнүкъо пистэуми ащылајсъэхэрэм, гъэзетхэм, журналхэм я журналистихэм, ахэм Йоф ащызышІэхэрэм ямэфэкI.

Печатым ылъеныкъокI Йоф зышиІэрэ пистэуми ягугу пишыныр къалэжсыгъ. Ау уиІофишІэгъухэм уакыфэтихэнир ІишІэхэн, пишьдэкIыжсуу уиІэр нахь лъишиу зэхэошІэ.

Адыгэкаалэ игъэзетэу «Единство» зыфиІорэм «ипшэрхъапІэ» иІоффхэм язымет зыщыдгъэгъуааз тиІоигъую зыіудгъэкIагъ бэмышиІэу ащ иредактор шихъаІэу агъэнэфэгъэ ПхъэччяшІэ Суандэ. Редакцием Йоф зышиІэрэр ильэси 4,5-рэ нахь мыхъугъами, журналист синхъатым ишъэфхэр дэгъую ыІо къыригъехъанхэ ылъекIыгъ, джыре щыІакІэм диштэу гъэзетым игъэпсын чанэу зэрэдлајсъэрэм ишыхъатэу непэ зынэсигъээ лъэгапІэр кыфагъэшьошагъ. Лъэпкъхэм язкъошигъэ шуниверситетэу Москва дэтым журналистикэмкIэ иотделение ар щеджасагъ. УнчІэу фэдгъэзагъхэм игъекIотыгъэу джэуапхэр къаритыжыгъэх.

Лъэхъаным дэбакъозэ

Хэутыгъэу къидэкIыхэрэ гъэзет анахъижхэм мыр ащыц, итарихь гъогу 1935-рэ ильэсүм щылэ мазэм и 10-м къышежээ. Ильэс зэкэлтыхъокхэм ыцIэ ззблихъузэ къырыкIуаъ: «Ударник», «Стахановец», «За лучший урожай», «Поленинскому пути», «Знамя коммунизма». 1992-рэ ильэсүм къышыублагъэу непэ ыхыре цээр иI. Теуцожь районымрэ Адыгэкаалэрэ зызэхкIыххэм (2000-рэ ильэс), муниципальнэ образование «Адыгэкаалэ» ыкIи ащ инароднэ депутатхэм я Совет яобщественнэ-политическэ гъэзет хъугъэ. Ар тхъамафэм то къидэкIы, пчыагъэр 1100-рэ.

— Тигъэзет пшьэрэлт шхъалэу илэхэм ащыц, — къеуатэ ПхъэччяшІэ Суандэ, — къэлэ щыІакІэ-псэукIэм мэхъанэ зилэу хэхъуххэрэ хъугъэ-шлагъэхэр игъом, псынкIэу, шылткъагъэ хэлъэу цылхэм зэлдгъэшшэнхэр. ЩыІэнэгъэм ильэнэкъо зэфэшхъафхэм йофыгъую къашынхэрэм ашхъэ къитхынэм, къэлдэсхэр зэрихъылIэрэ къинигъохэр зэшлхъыгъэ зэрхъуххэрэр къэдгъэлтэгъонхэм аухтит. АшкIэ 1эпIэгъушIоу къиткъотых къэлэ администрацием илацхэр, депутатхэр, нэмыкI къулкъухэм ялыхъокхэр.

Джащ фэдэу тигуущIэгъу къыхигъэшыгъэхэм ащыц гъэзетым ылъэ пытэу тэуцонымкIэ, хэхъоныгъэ ышыннымкIэ зилахъышу къэкIогъэ редактор шхъалэхэу Пэрэныкъо Фатимэ, НатIакъо Аминэт, Кушу Аспъан.

— Цылхэр исэнхъят феджэгъэ закъо кIэ икъурэл, — elo редактор шхъалэм. — Анахъэу мэхъанэ зилэр къыххэпхыгъэ сэнхъатым ишъэфхэр къылфыэшшынхэр, иІэпIэсэнгъэгъэ къылхээзэльхъан зылэкIышт цылх улкIэнэр ары. Сэ ащ фэдэу сизтэфагъэр, лъэнькъоу зыдэгъэшштэгэ къызгурзыгъэуагъэр НатIакъо Аминэт. Сыйд фэдэрэ йофыгъуакIэ сифажъэнэ аломэ, сидигъуи къыздыригъэштагъ, ашкIэ лъэшэу сифэрэз.

Джы гъэзетэу «Единствэр» уахьтэм диштэу гъэпсигъэу, гъэзетеджэхэм зыгъогу адьтетэу, ахэм агу риххыэр, ашоғъэшшэгъонир къыдалытээзэ къидэкIы. АшкIэ зишуагъэ къакIорэр зэгүрьожь купэу непэ щылажъэрэр ары.

Тхъапом тетэу уеджэныр ара, хъауми социальни хъытыухэмкIа?

Сыдэу зытшыгъэми, тигуукIэ тштэнэу тифэмыеми, тхъапом тетхэгъэ къэбархэр щыгъээзягъэхэ мэхъу, щыІэнэгъэр игъорыгъээзээлэхэнэ шылхэм тэхээ. Джаш фэд тэ тисэнхъята. Суандэ редактор шхъалэ 1энатIэм къыфемыкIозэ, гъэзетыр социальни хъытыухэм щапхыришынчанэу дэлажэштагъы ыкIи ар къызэрэдэхъугъэр къэзүүшхъятыхэрэм ащыц хэутыгъэу къидэкIыхэрэм кIэтхакIоу ялакIэ мыхэр ыпэ зэрхитхэр. Анахъэу лъагъэкIотэрэ платформэу Telegram зыфиІорэм нэбгыре 1500-м ехуу ѢыкIэхагъ. Джаш фэдэу социальни хъытыую «ВКонтакте», «Однокласс

ники» зыфилохэрэм яамалхэм зыщарагъэшшомбгъу.

ТигуущIэгъу къызэрхийгъэшшыгъэмкIэ, ежэ зэрэныбжыкIэм ыкIи интернетыр дэгъую зэригъэфедэрэм къаахкIэу, къэбархэм а амалхэмкIэ зашигъэшшынхэр къыххе, ар нахь 1эшIэхэу елъытэ. Гъэзетым ит материалым ухэгупшысыхээзэ дэгъую уеджэн фае, пстэуми тфи-мыккурэ уаххтэр ащ ишкIагъ.

— Къэбар жъугъэм иамалхэри элекtronэ шылхэм тэхъанхэ фаеу ѢыкIи гъэзетыр чылхэгъэшштагъы. Ау сэ сицыхээ тэль мыш фэдэ район гъэзет цылхэрэх тхъапом тетэу джыри бэрэ къызэрэдэхъэшштэгъ. ГуущIэм пае, Адыгэкаалэ е нэмыкI псэупIэ мынхэм адэсхэр зэкIэ зэрэшшэх. Арышь, гъэзетыр къызэдахэу ялахьыл, ягъунэгъу е янэуасэ горэм ислурэт итэу залъэгъукIэ лъэшэу мэгушлох.

Социальни хъытыухэм тхыгъэшхохэр арыбгъэуцонхэу зэрэмыхъурэр, тхъапом тетэу къидэкIыра гъэзетхэм ахэр зэрэгфэхэрэр джыри зы шуагъэу Ѣыт. Ашфэдэ купкI зиэ тхыгъэшхохэр ары журналистын уасэ къызэрэфашишIэрэр, — хильзунэфыкыгъ ПхъэччяшІэ Суандэ.

Иедзыгъохэр, егъэжъ-ПакІэхэр

Ильэс къэзетэйм кIэ горэ зэрхальхъащым юф дээшишIэхэрэр ыуихитых. ИльэсиплI хъугъэ юфхъабзэу «Тоталный диктант» зыфилоу Адыгэкаалэ Ѣызэхашэрэм гъэзетэу «Единствэр» зиклэшаклор.

— 2019-рэ ильэсүм мы юфхъабзээм ишьольпир штаб къиддиргъашти, редакции площаадкэ къыщызэлутхыгъ, — къеуатэ редактор шхъалэм. — Нэүжүм «Тоталный диктант» и официальни сайты ащ хэлэжъэрэ къалэхэм яспискэу къи-хэрэм тэри тыхэфагъ. 2022-рэ ильэсүм мыш нэбгыре 41-рэ Ѣытугъоин тъэ-кыгъагъ. Ары пакIошь, спонсорхэр къыхэд-гэлажъэхи, дэгъу дэдэу зытхыгъэхэм нэпээпплI шуахафтынэу афэтшыгъэхэм лъэшэу ашыгушууцагъ.

Икъыгъэ ильэсүм проектыкIэ «Мыкло-дыхыщт полк» зыфиорэ гъэзетым инекIубгъохэм Ѣыпхырышыгъэнэр рапъэгъагъ. Мыш епхыгъэ материалыхэр къэуугъоинхэм ыкIи бгъэтэрэзынхэм юфшэнэшо текуадэ. Ареу Ѣытми, ветеран нэбгыри 100-м ехуумэ а уахтэм къыкIоцI гъэзетым ягуу къыщааны альэкIыгъ. АшкIэ къызерафэрэзэхэр къыралотыкIэ нэбгырабэ къафытеуагъ.

«Социальни контракт» зыфиорэ едзыгъохэрэу гъэзетеджэхэм агу риххээрэм ашыц. Мыр республикэм зэрэшыпхырацырэд къызерафуатэрэм даклоу, ар зэрэбтэгъэпсытим ишкIагъэхэр, зэкIолIэштхэр игъэкIотыгъэу алъагъэлэсих. Джаш фэдэу ащ зишуагъэ къекIыгъэхэу, егъэжъапIэ зыфхъуугъэхэри зельярагъашэх.

Зеклоным, спортым алъэныкъокIэ зэнэкъою зэхашхэрэм, ныбжыкIэхэм зэпхыныгъэ пытэу адирялэм зызэрэрагъэшшомбгъурэми Суандэ игъэкIотыгъэу къатегущыагъ.

ЮфышIэ купыр

Адыгэкаалэ игъэзетэу «Единствэм» зылэхъэрэр бэ мыхъухэрэм, зэгүрьожьхэр, алэ зэкIедзагъэу, ясэнхъят хэшшыкI куу фырялэу юф ашэ.

Редактор шхъалэм игуадзэр зэльяшэрэ журналистэу ыкIи тхаклоу Кушу Аслан. Ильэс 36-рэ хъугъэ журналистикэм зыщылажъэрэр. АР-м изаслучжэнэ журналист, Адыгейм ыкIи Краснодар краим литературэ ыкIи журналистын ляпIэхэм ялауреат, урсыье литературэ зэнэкъою пчыагъэхэм теклонигъэхэр къашыдихыгъ, журналистикэм ыльэныкъокIэ АР-м и Лышихъэ ыцIакIэ агъэнэфэгъэ шуахафтынэу 2018-рэ ильэсүм къыфагъэшшошагъ.

Пшьэдэхъэгъэ зыхьыре секретарыр Мамыекъо Сусан, 1985-рэ ильэсүм къыщеэжъэхъэу мыш юф Ѣеше.

Къэбархэм ыкIи чылхэгъэшшыгъэхъэхэрэр зицхээлэхэнэ ифыгъохъэхэмкIэ отдельным иредакторыр Усткэо Маргарит. Ильэс 30 хъугъэ редакцием зытулпир. Республике творческэ зэнэкъоюхэм пчыагъээр теклонигъэхэр къашыдихыгъ. «Тоталный диктант» Ѣэгъогогъурэ дэгъу дэдэу зытхыгъэхэм ашыц.

Ильэс 30 хъушт мы гъэзетым Тыркоо Мурат юф зыщишIэрэр. Ар культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ отдельным иредактор.

Мыхэм ягъусэх техническэ юфышIэхэм Блэгъожь Бэлэ, Хьот Бэлэ, Триш Марият ыкIи Мамый Светланэ.

Джахэр ары Адыгэкаалэ игъэзетэу «Единствэр» зыфиорэр къыдэкIын, ар цыфхэм ашыгъэшшынхэм непэ дэлажъэхэрэр. Тисэнхъятэгъухэм мэфэкIымкIэ тафэгушо ыкIи гъэхъэгъакIэхэм афэкционхэу тафэлъало.

Иэшшынэ Сусан.

ИльэсыкIэм къыздихыгъэхэр

Шапхъэхэр къагъэпхъэшагъэх

Ар зыфэгъэхыгъэр таксихэр ары. Ахэм яофшэн зыгъэорышIэмт хэбзэгъэуцугъакIэм ильэсэу къихъагъэм илоньгьо и 1-м куачIэ илэ хъущт.

Ащ къизэрэдэльтаат-
гъэмкIэ, егъэзыгъэ зы-
хэль бзэджэшIагъэ зэри-
хагъэу хъапс зытельны-
гъэр такси рулым кIэры-
тысхан фитижъытэп.
Ащ имызакъо, таксихэм
«шашкэхэр» атетиныхэр
шIокI зимыIэ яоф къы-
шыгъ, ахэр зыгъэоры-
шIэрэ организацIе «аг-

регаторкIэ» заджэхэрэм
пшъэрыльэу яIэхеми къа-
хигъехуагъ.

УФ-м транспортныкIэ
и Министерствэ къизэ-
ритирэмкIэ, пассажирхэ-
ми, ахэр зезыщэхэрэми
яфитнгъэхэр къаухумэ-
гъэнхэм хэбзэгъэуцугъэр
тегъэпсихагъ. Агрега-
торхэм яфитнгъэхэрэ

пшъэрыльэу яIэхемрэ
зэхэгуфыкIыгъэу апэрэу
тхагъэ хъуэгъ.

Джы, законыкIэм къи-
зэрэшиорэмкIэ, ежь-ежы-
рэу яофшэн къизфээзть-
тыхъихэрэми (самоза-
ненные) автомобиль псын-
кIэмкIэ цыфхэр зэр-
щэнхэу фитижъгъэ яIэшт.
Шольыр мэхъанэ яIэу
реестрэ зэфэшхагъафиш
агъэпсийт. Зыр таксихэр
зыгъэорышIэхэрэм яр-
ест, ятлонэрэм автомоби-
ль псынкIэмкIэ цыфхэр
зезыщэхэрэр щигъэу-
нэфыгъэштих, ящэнэрэр
автомобилхэм яреест-
рэшт.

Ащ тетэу законыкIэм
зэкIэри ячыпIэ къигъэу-
цугъэми, «Российская
газета» зыфиорэр зы-
дэгүүшигээгээ экспертижэм
джыри щикIэгъабэ щилэу
альтиэ. Йоныгьо мазэм
хэбзэгъэуцугъэм куачIэ
илэ зыхъукIэ зэпстэур
къигъэлжэгъошт.

ИгъашIэм чIэсийт

УФ-м и Уголовнэ кодекс зэхъокIыныгъэхэр фээзышIыгъэ
хэбзэгъэуцугъи щыIэ хъуэгъ.

сынхэу хъапс атыраль-
хьащт.

Къэбар зехъанымкIэ,
диверсантхэм е ахэм яла-
шэхэм ягъэбылынкIэ а
яофым хэлэжагъэхэм
ильэси 10-м щыублагъэу
20-м нэсэу хъапс къа-
хьащт.

Диверсие яофым фе-
джаагъэхери егъашIэм чIэ-
сийнхэу агъэтисынхэ аль-
кышт, ау зереджагъэхэр
игъом хэбзэ къулыкъухэм
альягъэсисимэ, аш фэдэу
пхашэу пшъэдэкIыжыр
ахьащтэп.

Диверсием пыль об-
ществэ зэхэзыщэхэрэр
къызаубыхэкIэ, егъашIэм
хъапсым чIэсийтых, аш
хахъэхэрэм ильэси 10 —
20 атыральхьащт.

Зы тариф яIэшт

Нотариусхэр ары ар зыфэгъэхыгъэр. Ахэм яфэло-фа-
шIэхэм ауасэ зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхы-
гъэ законыкIэм тызхэхьэгъэ ильэсим ичъэптигъу мазэ и
1-м куачIэ илэ хъущт.

Ащ къизэрэшиорэмкIэ, джы нота-
риусым ыгъэцэкIэрэ фэло-фашIэхэм
ауасэ зы тарифу щытышт. Ар къиз-
шиорэ тхылтыр къихаутыгъ.

Ащ имызакъо, нотариусым пшъэ-
рыльэу илэхэри нах зэхэгуфыкIыгъэу
мыш щигъэнэфагъях. ГүшьIэм паэ,
фэло-фашIэу ыгъэцакIэхэрэр зэкIэ нота-
риатым и ЗыкI къэбарлыгъэлэс сис-
темэ щитхынхэ фае. Джаш фэдэу чыфэ
зытельным нотариусыр ишыхъатэу кре-
дитыр къизихыгъэм мыльку горэ ре-
тымэ, ари, аш тхылтыр клигъухэри

ыгъэтийлъынхэр ыкIи къуухумэнхэр
шIокI зимыIэ яофэу ыгъэцэкIэштхэм
ащыщ.

Министрэхэм япшъэрыльхэр

Шольыр министрэхэр, депутатхэр е нэмыкIэу пэшэ Iэнат-
тэ зыгъгъхэр ары зигугуу къэтшырэр.

Ильэсэу къихъагъэм куачIэ
зилэ хъущт хэбзэгъэуцугъэм
къизэрэшиорэмкIэ, къольхье
тын-ыхын яофым ылъэнькIэ
пшъэрыльэу ахэм яIэхэр
нах агъэпхъэшагъях. Джы аш
фэдэ предложение къизфа-
хыгъэ министрэм, депутатым
е нэмыкI пашэм хэбзэухумэ-
кю къулыкъухэм шIокI имыIэу
мацэ аригъэун фае.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ХҮҮТ Нэфсэт.

ЗаконыкIэм тамыгъэр ягъэ езгэкIыхэрэм пшъэ-
дэкIыж ягъэхыгъэныр, аш зи-

ары пшъэрыль шхъялэу
иэр. Джы Георгиевскэ
лентэй мыхун palonэ-
ныр, цыфхэм апашхъэ
ар щагъэстынныр, щызэлат-
хыныр е щаульэгуныр,
интернет нэкIубгъохэм аш
паэ гүшьIэ яаехэр ара-
тхэнхэр ушхъакIуцкIэ
альтишт. Ащ фэдэ бзэ-
джэшIагъэ зезыхъагъэу
къаубытырэм тазырэу
ытыштыр сомэ миллион-
хэмкIэ къэлтигагъ, иль-
эсийн нэсэу хъапс ты-
ралхъани алъэкишт.
Цыф куп зэхэтуу ар
ашагъэмэ, ильэситфым
къышымыкIэу хъапс къа-
хьащт.

Цылэ мазэм и 15-р — УФ-м и Следственнэ комитет и Маф

ДАУР Айтэч:

«Следователыр сэнэхъат къодыеп, ащ укъыфэхъун фай»

— Айтэч, ведомствэм игъэ-
псын тарихъэу пылъым ыккі
иовшэн зыфэдэм тышыгъэ-
гүазаба.

— Къэралыгъо къулыхъум яструктуре егъепшагъэмэ, Урсынен Следственнен комитет ныбжыкыл. Аш изэхэцэн льапсэ имылэу щигтэп, 2007-рэ ильэсэм прокуратурэм исистемэ зэхьокыныгъэхэр зыфашхэм, Урсынен ипрокуратурэ епхыгъэу Следственнен комитетыр агъепсыгъ. Нэужым, 2010-рэ ильэсэм УФ-м и Президент иунашьокэ прокуратурэм къылахыкы, зыими емыпхыгъэу следственнен къулыхъум шхъяфит системэу агъепсыгъ ыкы 2011-рэ ильэсэм щилэ мазэм и 15-м къыщегъэжьагъэу УФ-м и Президент епхыгъэу йоф ешэл.

Комитетым пшъэрыйль шъхьа-
лэу илэхэм ащищ бзэджэшлагъэ-
хэр пысынкэу, шыгпкъагъэ хэльэу
зэхэфыгъэнхэр, цыфхэм яфи-
тыныгъэ ыкчи яшхъафитыныгъэ
къэухумэгъэнхэр, бзэджэшлагъэ
зерахьаным лъапсэу фэхъуяаэр
гъеунэфыгъэныр ыкчи ахэр дэ-
гъээзыжьыгъэнхэм фэорышэгъэ-
ныр. Прокуратурэм ившъэриль-
хэм аахахэ хабзэр ыкчи зыкы-
ныгъяаэр гъэптигъэныр, обще-
ствэм ишлонгъонигъэхэр къы-
далтытээз, хабзэр къэгъэгүнэ-
гъэныр, джащ фэдэу хэбзэухуу-
мэкло къулыкъухэр ягъусехэу
бзэджэшлагъэхэм ябэнигъэныр
ыкчи уголовнэ юфхэм япхыгъэу
къэралыгто гъэмысэгъэнимкээ
хыкумым дыригъэштэныр. По-
лицием ившъэрильхэм ащищ
хабзэм димыштэрэ зекууакэхэм
цыфхэр, обществэр ащуухумэ-
гъэнхэр, бзэджэшлагъэхэр къы-
хэгъэцшигъэнхэр ыкчи зэхэфыгъэн-
хэр, административнэ пшъэдэ-
кыжхэр ательхъэгъэнхэр, цы-
фхэу клодыгъэхэм якъэгъотыжын,
общественнэ чыгылэхэм право-

порядкэр аштыухъумгъэныр, гъогуры-клоныр щынэгъончъэным лыгылтээгъэныр, лые зэрхыгъэхэм, шыхьатхэм ыкыл уголовнэхыкүм зэхэфынхэм ахэтхэм къэралыгъо іэпүйгъуятыгъэныр, нэмькіхэри. Джары кулыкъухэр зэрээстекъихэрээр. Ареү щитми, пшъерылльэу зэдьирялэр зы, цыфхэм яфитынгъэхэр ыкыл яшлонгъонгъэхэр къэухумгъэнхэр ары.

— Следователир хэта?
Следственнэ комитетым исти-
структурэ щитхъу хэльэу куль-
лыкъур щыпхыным фэш сыд-
фэзд нэшанэха пхэлтын фа-
хэр?

— Авшъэрэ ёджапIэхэм ильтэс кыс юристхэр бэу кычла-гъэктийн, арэу щигтийн ахэм ашы-щыбэхэр следовател хүүхэрэл. Следователэү юф пышэнхим пае юридическэ гъэсэнгыгээ уилэ кьодыгкэ икүрэл, сэнауцгыгээ ин пхэльтын фае.

ин пхэтын фас.

Юридическое бзэмкээ къэплон хувьмэ, следователир пшъэдэ-кыжь зыхырэ цыиф, уголов-нэ-процессуальнэ хэбзэгъяуцу-гъэм къыдилтытэрэ полномочи-ехэр илэү уголовнэ тофхэр зэ-хефых, бзэджэшлагъяхэр кычле-гъэшых. Следовательм зэхифы-ре уголовнэ тоф пэпчъ, зэрар зэрахыгъяр е лажье зилэр арми,

цыфым ишыләнгээ
кырыклощым бәкәэ
елъытыгъ. Арышь,
следователым амал
зәриләу хәукъоныгъэ
ышы хүщтәп.

Следователым илоф-
шәнкәэ процессуальне
полномочиеу иләм
кыищыцуруәп, сыда
помә кын хәффгээ
цифхэм мафә къес
закъыфагъазэ ыкіи
ахәм яхәбзэ фиты-
ныгъәхәр къаухумәх.
Арышь, ар сэнәхъят
къодыеп, ашт къыф-
хүх.

Следователем
пшъэрлы́эу кыфа-
гъэуцугъэр икъоу зе-
шүихынам пае апэ-
рапшэ шлэнэгъэ куу-
илен ыкъи дэгъоу
гупшысэшъун фae.
лофшленым хахъеу

юридическэ упчээхэм анэмүкэй
экономическое бзэджэшлагъэхэр
зэхифынхэмкэ финанс, банк
юххэм ацыгъуазэ щитын фае.
Джащ фэдэу мурад гъэнэфагъэм
фэклон, ылорэм тетышын, ип-
сихикэ зыпкытыныгъэ илэн фае.

Мыш даклоу следователь сэ-
нэхъатым зищүйэнгье эзыпхы
зыштоигжохэм зыщағъэгүпшэ-
хъүщтэп мыр тофшлэн кынэу-
зэрэшьтыйр, мафэм сыхъат пчыа-
гъэу тоф зэршлэрээр гъэнэфагъэу-
щытэп, чэцими тоф ашлэу маклэп-
кызыэрэхэкырэр. Бээджэшшалгэ-
хэр зэхиры хуумэ следователыр
специалистыбэмэ alykIэн фаеу-
мехъу. Ахэр оперативнэ-лъяху-
ным икулыкүшшлэхэр, кримина-
листхэр, экспертихэр ыккIи нэ-
мыккIхери. Арышь, следователь
тофшлэндимкIэ анахь шъхьаэр
лъянкью постэуми хэшшыкI афы-
уйлэныр, зэхэцэктэл дэгъоу ушы-
тыныр ары.

— Урысие Федерацием и Следственнэ комитет къулы-къур щызыыхынэу фаехэр сылдэущтаау къыхэшъухыхэр?

— Следователемкэ мэхъанэшко зилэр хыкымын уголовнэ тофыр леклемыхээзэ хабзен кызыеригъэнафаэу цыфым ифитыныгъэ ыкчи ишхъафитыныгъэ, обществэм ыкчи къэралыгъом яхбээ шлоигъоныгъэхэр зэрифешуашэу къэухумэгъэнхэр, лажье зилэхэм пшъэдэктывж ягъэхыгъэнэр ары. Следователь сэнэхъатым социальна мэхъанэ зерилэр кызыздэплитгэктээ къулыкъур зыхынэу флахэм якынхэхын хэбзэргъэуцухэр пхьашэу екүяллэх.

Гүштің пае, Следственнік комитетім күулькүр щыпхының пае УФ-м урицығын фаे, джащ фәздеу къэралыгъо программәмкіс юрист сәнәхъатым уфеджагъеу щытын, уипсауныгъез изытет дәгүн фае. Ыпэкъе хъапсым удәссыгъемә, нәмыкъ къэралыгъом урицығау щытмә күулькүм уаштәштәп.

— Тикъэралыгъо исыд фэдэрэ ашшъэрэ еджаплэ июри-
дическе факультет къэзыухы-
гъэхэр зэкіэ следователь
хъунхэ альэкшынта?

— Шапхъэй щылэм кызыэрэ
дильтият уашъэрэ еджаплэм
июридическе факультет къезы-
ухыгъэхэр зэкэ следователзүй
лоф ашлан алъэктышт. Ареэ-
щитми, Урыслем и Следствен-
нэ комитет исистемэ, джаш-
фэдэу следственнэ гъэорыша-
пэу АР-м щылэм кадрэхэм
ягъэлсынкэе Москва ыкчи
Санкт-Петербург адэт ведом-
ственнэ академиер къезуухыгъэ-
хэр ары апэррапшэ лоффшаплэм
аштажарэр.

Мы мафэхэм гъэлорышлаанэм кульыкүр щахы Следственны комитетын иакадемие къэзы-ухыгъэ нэбгыриллым. Ахэм тошшэнэрыг рагъэжъэгъак!, арьшь, сафэльяло къихахыгъэ лъагъом-кэ гъэхъагъэхэр ашыхээз лъы-клоянхээ.

дат пәпчъ тәүплъэкұ, нахъ дәгъұхәр къыхәтәхы ықін ядо-
кументхәр академием етәгъе-
хы. Следственне комитетым
иақадемие бюджет чыңғаралык
иәх ықін «целевойкіз» аштәх.
Гурыт еджапләр къазыұхығызәху
еджакто ағылхон берәм къагъе-
зәжъыни, зыңбырдың къулықтар
щахыны фәе. Аулофшіләр чың-
ғаралыкъегъотыштуғызәхер
Урысыем инәмыйкі шылтырхәм
ағылхон.

Кадрэхэм ягъэхъазырын Следственнэ комитетым тьэшү ынаалэ тыргээты. УФ-м и Следственнэ комитет епхыгъэу кадетскэ классхэр кызызэуахыгъэхэу ащарагъаджэх, ащ кілэлэджааклохэм куоу правэр ащарагъашэ. Кадет классым щырагъаджэхээзэ Урысынем и Следственнэ комитет икъэралыгъо күулыкъу тоф щашлэнэу фагъэхъазырых, урысые хэбзэгъэуцугъэм ишапхъэхэр, къэралыгъо хэбзэ күулыкъум ишпъэрыльхэр, Конституцием ильзеныхо шъхъаlэхэр, уголовнэ ыкIи уголовнэ-процессуальнэ правэр арагъашэ.

2018-рэ ильэсүм Урысын
Федерацием и Следственнэ
комитет исследований Гъэл-
орышланы Адыгэ Республикаем
щылэм епхыгъяу Женя Поповым
ыцлэ зыхырэ лицеу N 8-м
кадет класс кыншигэлтүүд.

кадет класс къызызэутхыгъ. Ведомственнэ кадет гъэсэнъ-гъэр плунгъэм ыкчи егъэджэным альэнъкъокэ зыкыныгъэ ыкчи мурад гъэнэфагъэ зиэ еджаплэу щыт. Егъэджэн программэм хахъэу Следственнэ комитетым икъулукъушлэхэм яшлэнтигъэхэм ахагъэхъонымкэ ыкчи загъес-ннымкэ гъэсэнъгъэ тедээ ятгээ-гъоты. Следственнэ тофшлэным ишьэфхэм ацыдгъэгъуазхээзэ, къэлэеджаклохэм гушхъэбайны-гъэ ыкчи культурэ ахэлъэу, та-рихъым ыкчи тягэжь плаштэхэм лыгъэу зэрахъагъэм уасэ фашлэу плугъэнхэр типшъэрьль. Сицыхэ тель кадет къэлэеджаклохэм шлэнтигъэ дэгүухэр къызэррагъэ-льгъоцтхэм, шэн-хабзэу еджаплэм чэлтхэр зэрамыукоцтхэм, общественнэ мэхъянэ зиэ тоф-тхабзэхэм щытху хэлтэу зэ-рахэлэжъэштхэм.

Гъэзэтыр къызғээғъэфедээ
силоғшыгъухэм ыкын ветеранхэм
ясэнхъят епхыгъэ мэфэкіымкіэ
сағэгушшо. Псаунгыгъе ялэу, гъэ-
хъагъэхэр ашыгхэу, гу кluачлэм
къышамыгъаклэу Ѣылэнхэу сағэ-
лъало.

Чыгужьым ПСЭ КЫПЫКІЭЖЬЫГЬ

«Мыгухэм ямыжъосын» ашмы чыплем щыпсөүхэрэр зердэжхэрэр. Ар Шәхәкій ичтілә дахәхэм ашыщ зәрэхүгәм имызакью, яләпкекли, аныбжыкылә зәфешхыафхәу цыфыбә кызызэйшләрә гупчә хүгүэ.

«Псыкьефәх 33-кі» заджәхәрә чыплем екүрә гъогури ашбләкі. Кавказ заом ыпекі псыхьюхәу Шәх хәльдәжыра Мыгупсым дәжь Мыгу хаббләр щысыгь. Арышь, зыгэпсөфыгъо уахтәхәм зекю къекіогъе нәбгире мин пчагъе Мыгу лакъом ичтүгүж щызәбләкі.

Адыгей Іекіб къәрал е Урсысем инәмкы чыплем къарыкъыхэрәр яхәгъегу ишхъяфитнүгъе фәбанәзә зыпсә зытыгъәхәм шыхъаш афашиынәу арымы чыплем къызкылакъохэрэр.

Егашәм нәкынәу къәнәгъегъе чыгум ПСЭ КЫПЫКІЭЖЫ, икәрекәу жы кызызәрищәжыгъер ахам зәкімни къыхагъещы...

Мыгу лакъом итариҳ мы чыплем, псыхью Шәх икій, кызызәрәжжәрәр джы нәфә шыпкь. Ар бә къезүшыхъатырәр, тарих тхыльхәм язакъоп. Анахь шхъаәр ижыре лор-латхәмрә мы чыплем хәм ятопонимикеу джы тә къыдансыжыгъемрә. Аш тетәу ләштегъурә ныкъорә зытешәм ыуж Мыгу ләкъошхом къыхәкынгъехәу джы Адыгейим, Краснодар краим ыккы Урысыем инәмкы чыплем хәм ашыпсөурәм альапсә кыфайәзәжыгь. Лъакъом шыщхәм кызызәрәхъашырәмкіе, мыжъосыныр адыгә пстәумә афәдәу тхъамыкагъор къызәпзызычыгъе Мыгухэм ягу-

2012-рә ильесым ибжыхъе агъеуцугъ ижыре адыгэ лакъоу Мыгухэм ятамыгъеу къудажеу Шәхәкій дәжь щытыр.

пъе итамыгъеу мәхъу. Аш лакъом икъудажеу мы чыплем щытыгъем изэтегъеуцожын къыкъелтыкъошт, ар къадехъунәу тегүгъе.

Шәхәкій и Мафә зыщыха-гъенәфыкъырәм тифеу кызызәуахъигъе шәжж тамигъеу мы чыплем еклоу хәуцагъ. Мыш дәжым Кавказ заом хәкъода-гъехәм яшәжж мафә фәгъе-

хыгъе зәхахъехәр щызәхәщәх, Мыгу лакъом щышхәр бәрә щызәлкіе. Чыплем кызызельиу-бытырәр зэтегъепсыхъагъ, сидигъоки къабзә.

Ар загъеуцугъем ыуж ильесипш зытешәм Мыгу ләзүжилләм ашыщхәу нәбгире 500 фәдиз кызызәрәуғоиғыагъ, хъакъехәри ялагъе. Тарих шәжжым икъизетгәнән, зәпхыны-

гъе яңым, унәгъо шән-хабзәхәр гъэптигъянхәм мәхъанәу яләм ахәр тегүштегъягъе. Кызыткыгъехәм яшәжж зыщамыгъекъодыре Кавказеу «шхъа-фитнүгъ», «цыфыгъ», «чыгужъ» зыфирәр гүштіхәр зыщагъэльапәхәрәмкіе ар символичнәу щыт. «Кавказ имыжъохәми лъапсә я!» ало...

Ныбәз Анзор.

«ЭкоЦентрәм» къеты

Гошыгъеу къатыжын альэкъышт

Пыдзәфә пытәхәм ядәшын ыпкіе игъом къезымытыгъеу, чыфә кызите-фагъехәм ар гошыгъеу къатыжын амал «ЭкоЦентрәм» къареты.

Аш фәдә хәкъиплем къезегъигъехәм лъәу тхыль къатын фәе. Офисхәр зыдәштіхәр шыгуу къэтегъекъижы: Мыекъуапә, урамау Пионерскэр, 297, поселкәу Яблоновскэр, урамау Школьнэр, 10/1. Лъәу тхыльым зәрәхәпльәштхәм мәфиш піалъеу пыль. Специалистхәм юфыр зытетүр зызәрагъашләрәм ыуж, мәзжым къыкъоцы чыфәр тіәкү-тіәкү къатыжынәу фагъәпсү.

— Аш фәдә зәзәгъыныгъе ләненкүйтүм зызәдашыл-кіе, процентхәр темыхъуагъехәу чыфәр зытетүрм къатыжын ылъакъышт. Джашыгъум хыкумым юфыр нәсүрәп, къәралыгъо пошилинэр ытын ишкылагъәп, — къыуагъ ООО-у «ЭкоЦентрәм» и Адыгэ шъолъыр къутамә ипащәу Албырд Налбый.

Адыгейир пштәмә, хәкъыр зәрәдашырәм ыпкіе зымытыгъеу чыфә зытетүхәр абонент мин 55-рә мәхъу,

ахъщекі къеплыйтәмә, ар сомә миллион 250-м ыху. Анахыбәу чыфәхәр зыщызәуқатъехәр къалеу Мыекъуапә, Теххутемыкъое ыккы Мыекъопә районхәр ары.

Зәхъокыныгъе Фәхъугъем

Унәм ис нәбгире пчагъем хәхъуагъемә е хәкъигъемә шъолъыр операторым макъә ежүгъеу фәеу зәрәштыр джыри зә шыгу къэтегъекъижы.

— Ар хәбзәгъеуцугъем зәхъугуфыкъигъеу итхагъ. Пыдзәфә пытәхәр зәрәуашырәм ыуасә унәм нәбгире пчагъеу исым къыпкырыкъхәзә къалытә, ахәм аныбжь ар зыпарәкі епхыгъәп. Арышь, сабый къехъугъакъә унағъом исми, шъолъыр операторым ышән фәе. Хәткі шыәфәп къәләцүкъум зызакъо нахыбәрә амьгъефедәрә пкыгъуабә зәрәрахъыләрәр, джәгуаль, шыгын зыфәпштхәри хәкъым «макъох». Ныбжь зиәм нахы сабый хәкъеу къыпкырырә зәрәнахыбәрә нафә, — къыуагъ ООО-у «ЭкоЦентрәм» и Адыгэ шъолъыр къутамә ипащәу Албырд Налбый.

Унәм ис нәбгире пчагъем зәхъокыныгъе фәхъу-гъем «ЭкоЦентрәм» иофисхәм зафәжүүзәэн шульялекъышт. **Ахәр зыдәштіхәр:** къалеу Мыекъуапә, урамау Пионерскэр, 297, поселкәу Яблоновскэр, урамау Школьнэр, 10/1. **Электроннэ почтәри жүгъефедән амал щы:** adg_ecocentr@clean-rf.ru.

Мы ильесымкіе Зәзәгъыныгъе

2023-рә ильесүу къихъагъем хәкъир зәрәдашыщтым пае шъолъыр операторым икәрекәу зәзәгъыныгъе дәпшын фәеүе унәе предпринимательхәмрә юридическая лицәхәмрә егъегүмәкъых. Аш фәші мы упчәм иджеуап къеттыжымә тшоиғыу.

Шъолъыр операторым аш фәдә тхыль дыкъетхәнүр юридическая лицом шоқи зимиә пшъерыльзу ыгъецәкъелен фәеүе ашыщ. Компанием хәкі къизыхъхәрәм зәкімни ар үшүгъянхәм фәгъехъыгъе зәзәгъыныгъе дашын фәе. Хызметшапәу хәкъир зыдиштәцт полигон зидәхәр ары ныләп мы пшъерыльзы зынәмисырәр. Ау ахәм хәкъитекъуләр къапәблагъеу агъепсын фәе. Сыда плома, пыдзафәхәр зәрищәнхәм фитыныгъе зиәрә компаниюе «ЭкоЦентрәм» ары ныләп. Арышь, юридическая лицәу зиоффшән къезымыгъеуцугъехәм зәзәгъыныгъе шъолъыр операторым дамышынәу е дашынгъаҗәр акыттәжынәу фитыныгъе яләп.

Унәе предпринимательхәмрә юридическая лицәхәмрә зәзәгъыныгъе зәрәбъялпүштүрүштүр мы телефонымкіе къытеохәм нахь игъекъотыгъеу къафалотәшт: **8-800-707-05-08. Электроннэ почтәмкии къэтхэнхә альэкъышт:** adg_ecocentr@clean-rf.ru. Офисхәр зыдәштіхәр: къалеу Мыекъуапә, урамау Пионерскэр, 297, поселкәу Яблоновскэр, урамау Школьнэр, 10/1.

**ООО-у «ЭкоЦентрәм»
и Адыгэ шъолъыр къутамә ипресс-къулукъу.**

Зэкъошныгъэм игъогухэмкIЭ

ИльэсыкIЭ мэфэкIыр агъэкIэракIЭ

Кавказ шьольырхэм ямузыкальнэ каналэу «Я 9-рэ волна» зыфиорэм ИльэсыкIэм фэгъехыгъэ къетынэу джырэблагъэ щизэхащагъэр шукэ тыгу къинэжыщт.

Къэбэртэе-Бэлькъарым, Адыгейм, Къэрэшье-Шэрджэсым яртист цэрылохэр концертын хэлжьагъэх. Урысыем, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Къэрэшье-Шэрджэсым, Адыгейм янароднэ артистэу Тутэ Заур иорэд къэлыакIЭ тихэгъэту имызакью, Іэкыб къэралхэм аашашэ.

Кавказым щыцэрылох Хъажырэко Султан, Алэнэс Астемир, Сэкуурэ Ольгэ, нэмыхэри. Адыгейм изаслуженнэ артистхэу Быщтэко Азэмэтре Дзыбэ Фатимэрэ шүлэгтэгэй орэдир къизедауга. Быщтэко Азэмэт Адыгэ хэкум ехылтэгээ орэдир мэкэе іэтыгъекIЭ югъэжкынчыг.

Урысыем иэстрадэ щызэлтьашэу, Адыгейм, Къэбэртэе-Бэлькъарым язаслуженнэ артисткэу Къэзэнэ Сэтэнэе ижырэ адыгэ орэдхэм тамэ зэрарийн

тырэд зэхахьэм къишигъэльэгъуагь.

Адыгейм, Къэбэртэе-Бэлькъарым, нэмыхэли республикэхэм янароднэ артисткэу, тиреспуб-

ликэ иньбджэгъушоу Сэкуурэ Ольгэ «Мэзэго чэчыр», фэшьхахэрэ зэхахьэм щигээльгэх.

Къэбэртэе-Бэлькъарым,

Адыгейм, фэшьхахэр шьольырхэм яртист цэрылох Нэфышье Чэrimэрэ ашт игъусэ пынинау, Адыгэ Республиком и Къэралыгъо академическэ къэшьокло ансамблэу «Налмэсэм» хэтигъэ Псыблэнэ Муратрэ мэфэкI зэхахьэр къагъебаагь. Зэльашэрэ артистхэм адыгэ орэдхэм клаучэу, пүнгэгэ мэхъанэу яэр къагъэльэгъуагь.

Адыгабзэм, шэн-хабзэхэм, адыгэ орэдым щынэныгъэм чыпэу Ѣырьиэм зызериушъомбгырэм Нэфышье Чэrimэ лупкэу, зэгъэфагъяу къитегущыагь.

М. Гъубжьэм игушигэхэм атхыгъяу У. Тхабысымэ

ыусыгъэ орэдэу «Бэрэчт босыны» Ч. Нэфышье концертхэм бэрэ къащю. Адыгейм икомпозитор цэрылох Тхабысымэ Умар инэмыхэ орэдхэри мэфэкI зэхахьэм къищаугъэх.

Адыгейм, Къэбэртэе-Бэлькъарым язаслуженнэ артистэу Апэнэс Астемир Жэнэ Къырмызыэрэ Сэмэгү Гощнагъорэ зэдаусыгъяу «Адыгэхэм яхабэ джащ фэд» зыфиорэр къыхидзи, мэфэкI пчыхъэзэхахьэм хэлжьагъэхэм лъагъэклотагь. Тиартистхэм дунаим иконцерт къетыпIэ хэхыгъэхэр агъэдэхэнхэ альэкиштэу тэлъытэ.

Адыгэхэм ятирихъ, шэн-хабзэхэр, яискусствэ къизылотыкыгъэ пчыхъэзэхахьэм Хъацае Тимур Къещакло фэхүгъ. Ашт изэфхэссыжхэм ашыхигъяунэфыкыгъ адыгэрг адыгэру дунаим зэрэтетир искуствэ мэхъэзкэ къэтотэн зэрэлтээлтийрээр.

Зэкъош республикэхэм яшшагъэхэр тхаклохэм, композиторхэм, артистхэм тапэки щынэныгъэм нахь лъагэу щалэтишт. 2023-рэ ИльэсыкIэм гъэхыгъяу тиэхэм ахэдгэхжонэу Тхъэм тельэу.

ЕМТЫЙЛЬ Нурбай.

Зигъо зэхэгущыгъяу

Рекламэм иягъэ е ишIуагъэ къэкIуа?

Рекламэм иофиго кыриотыкIяу щитыгь мы мафэхэм Гавердовскэ тхыльеджапIяу N 10-м щизэхащэгъэгъэ тофхъабзэу «Реклама — вред или польза?» зыфиорэм.

Аш ныбжь зэфэшьхахэрхэм арт тхыльеджэхэр хэлжьагъэх.

Библиотекархэм къизэхэхъягъэхэм гүшүйэу «реклама» зыфиорэм имханэ-купкI, ар къизэржьагъэр, пчагъяу зэрэзэтефыгъэр, мурадэу ыкIи пшъерьлэйэу ишхэр къафыралотыкIягь.

Рекламэм имурадыр цыфхэм яфэнкыуацэхэр арагъэгъотызз, ежж лэжжапIэм имылжку хэгъэхжоныр арь.

Дэгуми, дэйми, джырэ

мафэхэм рекламэр щыла-кIэм хэмитэу къызшIогъэшшыгъуай, щынэныгъэ лъэ-ныкуюабэмкI гъэзагъяу ар мэлажээ. Тхыльеджэхэр зэхэгущыгъяу чанэу хэлжьагъэх.

Зыхэм ар щэфшэж эзэлмүүжжым къылжыркIяу ыкIи ар хэмитэу, пшэрэм сид идэгъүйэми, пфыумыгъэкишшүүтэу альятаагь, адрэхэм — мафэ къэс рекламэр нахьыбэ зэрэхжурэг ёгъэльгэялоу клаучхыгъ. Ауми зэкIеми

зэдьрагъаштэу хагъэунэфыкыгъэр рекламэр цыфхэм япсхихкэ хэзагъяу, еклоу, щэн-щэфынэр зэрээзэкигъаблэрэ арь. Уегу-пшысэмэ, ар джы тищынэныгъэ хэбгээкыныр, хэмитынр къызшIогъэшшыгъуай, арышь, тиягъэ хэти емыкы-мэ нахьышу.

тофхъабзэу къещакло фэхүгъэхэр мы тхыльеджапIэм ибиблиотекархэу Н. О. Алексеевар ыкIи М. Н. Иргизцевар арьх.

ИльэсыкIэмрэ ныбжыкIэхэмрэ

МэфэкIыр агъэдэхагь

Мыекъуапэ икъэзэхэм Рождественскэ елкэм фэгъехыгъэ зэхахьэ Адыгэ Республиком и Къэралыгъо филармоние игъэкIотыгъяу щизэхащагь.

МэфэкIым ипчэдьиж зэхахьэ Краснодар краим, АР-м якъэзэх ныбжыкIэ 350-м нахьыбэ къырагъяблэгъагь. Адыгейм ишьольыр лъэпкэ общественне организацихэм ахэтхэри ашхэлжьагъэх.

Къэлэеджаклохэм сурэхэр, пшысэхэм къахэхыгъэ едзыгъохэр, фэшьхахэрэ тофхъабзэм къищаагъэлэгъяуагъэх.

МэфэкIым итарихъ фэгъехыгъэ зэлукIэгъум Мыекъуапэ икъэзэхэм яотдел ипащэу

Александэр Даниловыр, динлэжээ Георгий Нехаевыр къыншыгъяуагъэх.

Лыжъ Штыргъукымрэ Ос Пшъашэрэ япашхэзу ИльэсыкIэм имэфэкI лъагъэклотагь. Орэдхэр къауагъэх, къэшъуа-

гъэх, къэзэкь джэгукIэхэр къагъэльэгъуагъэх.

Зэнэкъохум хэлжьагъэхэм текноигъяр къащидээхыгъяу Софья Мединскаям шүхъафтынхэр ратыжкыгъэх.

Мыекъуапэ изэхэт къэзэх купэу Н. И. Уваровам ыцэ зыхыре «Звонницэм», «Страна чудес» зыфиорэ къэлэцыкы купым, Мыекъуапэ икъэзэх ныбжыкIэхэм я Союз, нэмыхэхэ зэхахьэм хэлжьагъэхэм мэфэкIыр къагъэдэхагь.

Екатерина ЗАГОРУЛЬКО.

Мыекъуапэ икъэзэхэм яотдел ипащэ игуадз.

Адыгэ къуаемрэ лъэхъанымрэ

Сыдэущтэу нахьыбэрэ щыбгъэльышта?

Урысыем икъералыгъо гъэпсыкэ игъэпытэн тыхэлажъэ, шъолъир нэпэеплыихэм мэхъэнэ ин ятэты.

Кушъхъэфэчъэ спортыр

Санкт-Петербург щырагъажъэ

Урысые Федерацием кушъхъэфэчъэ спортымкэ изэнэкъокъухэр мэзаем и 17 — 24-м Санкт-Петербург щыклощтых.

Зыныбжыкъухэр, ныбжыкъухэр трекым щызэнэкъокъухэр ахэлэжъэштых. Адыгэим инэбгырибл зэнэкъокъухэм ахэлэжъэштых. Урысыем ихэшыллыкыгъэ коман-

дэхэм ахэтхэу, Адыгэим испортсмен анах дэгүүхэу Елизавета Арчибасовар, Стлашью Мамыр, Таисия Чуренковар, Анастасия Могилевскаяя, нэмийхэри эзэнэкъокъухэм ахэлэжъянхэу загъехзыры. Мыгъэ ар аперэ зээлкэгъюу тиспортомснхэм ялэштих.

Краснодар краим щыклощ зэнэкъокъухэу кушъхъэфэчъэ спортымкэ зэхашцхэм тиньбжыкъухэм щылэ мазэм и 14 — 16-м ялэпэ-Іесэныгъэ къащаагъэльэгъошт.

Щылэ мазэм и 21-м Адыгэ Республиком кушъхъэфэчъэ спортымкэ изэнэкъокъухэр Мыеекъуапэ щыклощтых.

Зэхээшагъэр
ыкИ къыдэзы-
гъэлъыэр:
АР-м лъэпкэ Йофхэм-
кIэ, Икъыб къэралхэм
ащыпсэурэ тильэпкэ-
гъухэм адьряйз зэпхы-
ныгъэхэмкэ ыкИ
къэбар хъутгъэм
иамалхэмкэ и Комитет
Адрессыр:
385000
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер
зыдэшыIэр:
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79
Редакцием авторхэм
къахырэр А4-кIэ
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчагъэкэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлгээ, шрифтыр
12-м нахь цыкунуу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэкIегъеклюжых.

E-mail: adygoe@
mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хуутын Йофхэмкэ,
телерадиокъэтын-
хэмкэ ыкИ зэлты-
ІэсэкIэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
ЧыпIэ гъэлоры-
шапI, зэраушыхъатыгъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаухытэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкИ
пчагъэр
4347
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 39

Хэутыним
узшыкIэтхэнэу
шыт уахътэр
Сыхатыр
18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхатыр 18.00

**Редактор шъхыаэр
Мэшлэкъо С. А.**

**Редактор шъхыаэм
игуадзэр
Тэу З. Дз.**

Пшьэдэкъыж
зыхъырэ
секретарыр
Тхъаркъохъо А. Н.